

مروری بر تأثیر گیاهان دارویی بر بیماری COVID-19

مهرناز دهقانی تفتی^{*}، فیروزه علویان

۱- دانشجوی کارشناسی، آموزش زیست‌شناسی، دانشگاه فرهنگیان، اصفهان
۲- استادیار، فیزیولوژی پزشکی، گروه علوم پایه، دانشگاه فرهنگیان، تهران
missy.mehrnaz@gmail.com: E-mail *

نتایج و تحلیل

در طب سنتی، درمان‌های متنوعی برای بیماری‌هایی مانند بیماری‌های تنفسی، عفونت‌های خفیف تا شدید و سم‌زدایی بدن وجود داشته است. انواع روش‌ها و گیاهان دارویی مؤثر در این بیماری‌ها را می‌توان در کتاب‌های «قانون فی الطب، مخزن الادویه و تحفه المومنین» یافت. گیاهان معرفی شده در این کتب دارای خاصیت ضد سرفه، ضد تب، ضد ویروس، ضد التهابی و آنتی‌اکسیدانی هستند. خواص این گیاهان دارویی در بهبود بیماری‌هایی که علائم مشابه به COVID-19 دارند از جمله آسم، برونشیت و ذات‌الریه ثابت شده است.

علاوه بر پیشنهادها طب سنتی، یک پژوهش بالینی در خصوص «اثر بخشی فرمولاسیون گیاهی طب سنتی ایرانی بر بیماری COVID-19» در سال ۱۳۹۹ (۲۰۲۱ میلادی) توسط کریمی و زارعی و همکاران در ایران انجام شده است. در این پژوهش که ۳۵۸ بیمار در آن شرکت داشتند؛ ۱۷۴ بیمار درمان‌های استاندارد و ۱۸۴ بیمار علاوه بر درمان استاندارد از ۷ روز درمان گیاهی نیز برخوردار بودند. این درمان گیاهی شامل دو کپسول و یک جوشانده گیاهی بوده است. در نتایج اولیه، گروهی که داروهای گیاهی را به عنوان مکمل درمانی استفاده می‌کردند نسبت به گروه استاندارد، مدت زمان بستری کوتاه‌تری را تجربه کرده‌اند. همچنین طبق خود ارزیابی بیماران پس از بهبودی، سرعت کاهش علائم سرفه خشک، نفس‌تنگی، بدن‌درد، سردرد و آبریزش در بیماران گروه درمانی بیشتر از گروه استاندارد بوده است. همچنین در گروه تحت درمان گیاهی میزان کاهش تب سه برابر بوده است.

نتیجه‌گیری

گیاهان پیشنهادی طب سنتی می‌توانند به عنوان مکمل درمانی در کنار درمان‌های استاندارد در سرعت بهبود بیماری COVID-19 تأثیر چشمگیری داشته باشند. گیاهانی مثل شیرین‌بیان، انجیر، آویشن، بابونه و عناب از پر تکرارترین گیاهان پیشنهاد شده بودند که در آزمایش بالینی نیز مورد تأیید قرار گرفتند. همچنین با عنایت به کاربردهای درمانی گیاهان دارویی در طب سنتی، این گیاهان پتانسیل مناسبی جهت کشف داروهای ضد ویروسی دارند.

منابع

Karimi, M., Zarei, A., Soleymani, S., Jamalimoghadamsiahkali, S., Asadi, A., Shati, M., Jafari, M., Rezadoost, H., Kordafshar, G., & Naghizadeh, A. (2021). Efficacy of Persian medicine herbal formulations (capsules and decoction) compared to standard care in patients with COVID-19, a multicenter open-labeled, randomized, controlled clinical trial.

Ghildiyal, R., Prakash, V., Chaudhary, V., Gupta, V., & Gabrani, R. (2020). Phytochemicals as antiviral agents: recent updates. In *Plant-derived bioactives* (pp. 279-295)

چکیده

در دسامبر ۲۰۱۹، ظهور یک نوع کروناویروس جدید، SARS-COV2، سرتاسر جهان را به خود درگیر کرد و تا امروز (مهرماه ۱۴۰۰) بیش از ۴/۵ میلیون نفر را در جهان به کام مرگ کشانده است. این ویروس منجر به بیماری COVID-19 می‌شود؛ که مهم‌ترین نشانه این بیماری عفونت دستگاه تنفس است. طب سنتی ایران داروهای گیاهی مناسب برای درمان بیماری‌های عفونی و تنفسی ارائه کرده است. هدف این پژوهش، بررسی تأثیر داروهای طب سنتی ایران در پیشگیری یا بهبود بیماری COVID-19 و علائم آن است. نتایج نشان می‌دهد؛ داروهای سنتی شامل ترکیبات گیاهی در تقویت ایمنی و تحمل عفونت‌های ویروسی موفق بوده‌اند. داروهای گیاهی به‌عنوان مکمل در کنار درمان‌های استاندارد باعث تسریع بهبود بیماری COVID-19 و کاهش علائم آن می‌شود.

مقدمه

کروناویروس‌ها متعلق به یک خانواده بزرگ از ویروس‌ها هستند که می‌توانند باعث ایجاد انواع سرماخوردگی‌های معمولی تا بیماری‌های شدیدتر تنفسی می‌شود. ویروس SARS-COV2 منجر به بیماری COVID-19 می‌شود و به‌طور معمول به سیستم تنفسی بستن‌داران حمله می‌کند و منجر به طیف گسترده‌ای از علائم نفس‌تنگی، سرفه، تب و لرز، بدن‌درد، ذات‌الریه و نارسایی شدید تنفسی می‌شود. از دیگر علائم این بیماری می‌توان به علائم گوارشی از جمله معده درد، تهوع و استفراغ، اسهال و عوارض عصبی و عفونت کلیه‌ها اشاره کرد. با توجه به اینکه اغلب آسیب‌های بیماری COVID-19 مربوط به فرایندهای ایمنی و التهابی هستند؛ استفاده از گیاهان دارویی حاوی فلاونوئیدها و تانن‌ها به‌عنوان ضدالتهاب و آنتی‌اکسیدان برای تنظیم سیستم ایمنی می‌تواند مؤثر باشند. از آنجاکه این داروها می‌توانند در تشخیص و درمان بیماری مؤثر باشند و منجر به کاهش هزینه‌ها نیز می‌شوند؛ حتی WHO رویکرد جدیدی در استفاده از داروهای گیاهی به کار گرفته است. در این راستا استفاده از طب سنتی، مکمل و جایگزین قابل توجهی برای رسیدن به رویکردهای درمانی جدید است. طب سنتی فارسی توانسته با توجه به علائم بیماران، به فرمولاسیون گیاهی مناسب برای پیشگیری و بهبود بیماری‌های تنفسی و عفونت‌های میکروبی دست پیدا کند. پس داروهای گیاهی می‌توانند یک استراتژی جایگزین مناسب برای غلبه بر علائم COVID-19 و پیشگیری از آن باشد. هدف این پژوهش، بررسی تأثیر داروهای طب سنتی ایران در پیشگیری یا بهبود بیماری COVID-19 و علائم آن است.

مواد و روش‌ها

مطالعه حاضر از نوع مروری است و بر اساس اطلاعات جمع‌آوری شده از پایگاه‌های اطلاعاتی گوگل اسکولار، PubMed، Science Direct و با استفاده از کلیدواژه‌های **herbal medicine**، **coronavirus**، **Persian herbal medicine**، **COVID-19** انجام شد. مقاله‌های استفاده‌شده مربوط به سال‌های ۲۰۱۸-۲۰۲۱ است.